

Rigó Kata

EGY DOBOZ KRÉTA

2017-06-02 | NOVELLA

Ősz volt, elkezdődött az iskola, Papa bosszankodva gyalult egy öreg asztallapot. Valami fekete lé ráömlött, mélyen beszívódott a fába, sehogyan sem akart eltűnni.

Már elsős koromban tervezgette, hogy csinál nekem íróasztalt, pedig én szerettem a

konyhában leckét írni, az élesztőszagban, és nézni Mamát, vagy tanulás helyett kérdezgetni, hogy milyen kislány volt, meg hogy milyennek látta a szellemet a Körtvélyesi Holtág felett. A szellemről tudom, hogy olyan volt, mint egy muslincafelhő, és fehéren szikrázott, amíg el nem tűnt egy fűzfa mögött, a kislánykort nem tudom, mert én fiú vagyok, Mama pedig a Mama, aki a számtant először úgy magyarázta nekem, hogy a lisztezett deszkán kijjebb húzott két lángost, utána meg négy lángost, mielőtt a forró zsírban kisütötte mind a hatot.

Aztán elfogyott a zsír, hiába vágtuk le a szegény tarka kocát, amelyik utolsónak maradt. Az asztalomból semmi nem lett, Mama továbbra is folyton főzött, akkor már üres kukoricakását, és kanalanként könyörögte belénk, Papába, hogy gyógyuljon, belém, hogy erősödjek, ne legyek olyan kis szúnyogcsődör, akit a tébécé könnyen elkaphat.

titokban csinálta

Engem már daginak csúfoltak, amikor Papa jobban lett. Alig volt munkája. Kakukkos faliórákat javított, mert azok otthon maradtak az asszonyokkal, az öregekkel meg a gyerekekkel együtt. Nem kellett neki hunyorogva nagyítólencsét szorítani a szeme elé, hogy a férfi karórák számlapját leszedje, és megnézze, mi tört vagy kopott el az óraszerkezetben. A faliórák belsejét szabad szemmel is látta. A kitört fogú kerekek helyett újat keresett az alkatrészei közt, és ha nem talált, a régiekből kivágta a hibás részt, rézdarabkát forrasztott a helyére, amiből hosszas munkával pontosan ugyanolyan kerékfogat reszelt ki, mint amilyen a többi volt. Ezt titokban csinálta, mert ha Mama meglátta, veszekedett, hogy miért vacakol ennyit azért a pár fillérért, pedig tudta, hogy hiába, mert ha Papa azt mondta, hogy megjavítja, akkor meg is javítja. Az a mester dolga. A kuncsafté meg, hogy nála hagyjon egy rossz órát, és elvigyen egy működőt.

Papa férfi rokonai és barátai mind a fronton harcoltak, munkája egyre kevesebb volt, legtöbbször csak üldögélt a tornácon tétlen, egyedül. Messziről nézte, hogy játszunk a környékbeli fiúkkal, időben kiállunk-e az út szélére, ha szekér jön. Nem kiabált ránk, mikor összeverekedtünk, nem csinált igazságot, hagyta, hadd védjem meg magam,

még akkor is, ha én kapom a nagyobbat. Olyankor inkább bementem, kivettem a sublótból a krétát, kiszaladtam a hátsókertbe a fészerhez, bebújtam mögé, és rajzoltam.

Amy, flickr.com

Szeretek vonalat húzni, és nézni, ahogy engedelmesen jön a kezem mögött, aztán mondjuk, befordul, és L-betű lesz, vagy baka vállán átvett puska. Azt nem szeretem, ha az iskolában mások mondják meg, mi legyen. Elsőben még eltűrtem, de mire vége lett a második osztálynak, már ki nem állhattam a tanító urat. Akkor kezdődtek a bajok, amikor diktálásnál kihagytam egy r betűt. A tanító úr meglátta a füzetemben, hogy „Magyaország”, kivörösödve ordította, hogy a „Rausch-féléktől” se tűri az ilyet, tőlem meg végképp nem, és le kellett írnom ötvenszer a csonka Magyarország nem országot, a Nagymagyarország mennyországgal együtt.

Bottal járt, s ha méregbe gurult, előre nyújtotta, és a padsorok közt lengette a fejünk fölött. Jól be kellett húzni a nyakunkat. Felettem mélyebben kaszabolt, mert üveggolyókat cserélgettem a Rausch-félékkel. Ez igazából csak a Rausch Tomit jelentette, a Hoffer Andrissal meg a Reiter Dáviddal nem voltam olyan jóban, mint vele. Tőle mindig sok golyót nyertek el, talán többet is, mint tőlem, de nem azért, mert én jobban céloztam. Amikor ő dobott a falhoz legközelebb, a többiek kitalálták, hogy csalt, mert amerre gurított, van egy kis lejtés, és biztos kifigyelte. Ő meg csak csendben pislogott a szemüvege mögül, de én tudtam, hogy mérges, olyankor mindig vörös volt a füle. Egyszer megvédtem, mire nekem adta a világító kék kedvencét, pedig azt addig nem volt hajlandó elcserélni se. A tanító úr épp akkor arra jött, meglátta, és onnantól folyton belém kötött. Örültem, hogy nyáron, otthon, a hátsó kertben nem hajol át a vállam felett, nem érzem a bűdös leheletét, és addig rajzolgattam a fészker falára, amíg be nem telt. Akkor megkezdtem a Dobesék gyümölcsöse mögötti téglakerítést, és rajzoltam tovább. Ha a magas fal árnyékában fáztam, áttörtetem a bodzabokron, és a napon melegedve örültem, hogy egyedül gondoltam ki minden katonát, gránátot, ágyút, ráadásul csakis én tudom, hol vannak, hová kell visszamenni, ha meg akarom nézni, mi lett velük közben, és ha nem tetszik, amit látok, bármikor átrajzolhatom a képet. Így törölgettem le a régit, ami sose jött le teljesen, de nem zavart, színeztem új rétegeket a meglévők fölé, amíg észre nem vettem, hogy fáj az ujjam vége, mert a csupasz téglá horzsolja már. Mondtam Mamának, hogy elfogyott a piros kréta, és a többi is nagyon rövid. Mama sóhajtott, sajnálkozva rám pillantott, aztán ez a sajnálkozásos nézés kérdéssé változott, vagy inkább haraggá, és én rögtön tudtam, hogy egy darabig nem megyünk a vegyesboltba új készletért.

Egy reggel Mama elment otthonról, hogy vetőbabot szerezzen, és meghagyta, hogy hamuzzam ki a tűzhelyet. Hozzá is fogtam, de Papa kiszólt a szobából, hogy miért csörömpölök a vassal, ő még aludni akar, neki pihenést rendelt az orvos. Amióta huszonhárom éves Pisti nagybátyám elesett a Donnál, Papa úgy akarta átaludni a háborút, mint medve a telet. A mi városunkat elkerülte a front, a zaj nem is zavarta volna.

tömjénillatú hűvös

Nem volt kedvem semmi csöndes játékhoz odabenn, gondoltam, megnézem, kinn vannak-e már az utcán a többiek. Elindultam csak úgy,

találomra, a Városháza tér felé. Nagyon korán volt, az öreg Bató még nem ült ki a padra, és a macskája se napozott a nyomós kútnál. Az utcánk hosszú szilvafa-sora után kezdődött a platános. Tömjénillatú hűvösben mentem tovább a templom nyitott ajtaja mellett, Rác néni éppen felmosott odabenn. A Nagy Háború bronz emlékműve mellett megálltam, ahogy Mamával a piacra menet szoktam, és megnéztem az egymásba gabalyodott katonákat, megsajnáltam a félmeztelent, akit egy bajtársa próbál magával vonszolni, míg egy másik, puskával hadonászó, majdnem átesik rajtuk.

Befordultam a Petőfi utcára, az is kihalt volt, csak messze, a sarkon tűnt fel egy-egy ember. Nagyon siettek valahová. Közelebb értem, láttam, a vegyesboltba mennek, át a falon, mint a muslincafelhő-szellem. Könnyen bejutottam a boltba én is, csak fel kellett kapaszkodni, és belépni oda, ami előző nap még kirakat volt, aztán ugrani egyet a bolt belsejébe.

Amy, flickr.com

Odabenn elfelejtettek villanyt gyújtani. Az olajos padló meg a fűszerek illata ismerős volt, de a polcokon felborogatott üvegek heverték, a pultra összetört keksz szóródott, a padlón kihullott lencse csikorgott az emberek talpa alatt. Sietve pakolták az árut köténybe, ingujjba, csizmaszárba, és indulnak ki.

Álldogáltam a sarokban, találgattam, mit tegyek. A nyomakodó felnőttek miatt biztosan nem jutok a polcokhoz, a pult túl magas ahhoz, hogy egy gyerek át tudja vetni magát felette. Pláne aki tornaórán hiába rugaszkodik neki, nem érkezik meg magastartásban a túloldalra, hanem keresztben ráhasal az ugrószekevény barna bőrhátára, és ott várja a röhögést.

A padlón néhány pipaszurkáló és cipőasztás tégely, aztán valami ismerős, tarka folt, és amikor épp nem takarta se kirepedezett, sárga körmű lábfej, se nyikorgó csizma, láttam, hogy egy fehér doboz, piros-kék mintával. Furakodtam, izgultam, nehogy felvegye valaki, mert ráismertem, pont ilyen a krétásdobozom.

büszkén átveszi a kitüntetés

Aztán boldogan szorítottam, az ingembe dugtam, keresztültörtem magam a nehéz szagú szoknyákon és nadrágszárakon, kijutottam a szabadba, és futottam. Alig vártam, hogy a hátsókertbe surránva kiszínezhessem a fekvő katonám mellett megkezdett nagy, vörös foltot, sőt, még azt is elhatároztam, hogy rajzolok mellé egy hőst, aki büszkén átveszi a kitüntetés. De a tornácon már kinn ült Papa. Nemhiába töltött annyi időt nézelődéssel, azonnal kifigyelte, hogy valami dudorodik az ingem alatt. Megállított. Kérdezte mi az, előhalásztam, felmutattam. Elkérte, jól megnézte a doboz mindkét oldalát, mint aki még sose látott ilyet. Én is csodálkoztam, mert Papa kezében más lett a kréta, nem volt oda való.

Amikor megtudta, honnan van, nem szólt semmit, csak olyan ijesztően nézett, mintha nem az apukám volna, hanem a tanító úr, aztán eltűnt a hátsókertben, hogy egy friss, zöld fűzfavesszővel a kezében újra megjelenjen, és sokáig álljon felemelt karral, mozdulatlanul.

A lábamra kaptam először. Rövidnadrágban voltam, a vesszőcsapás csípett és sajgott. Papa megint suhintott, megint talált. Lépkedtem hátrafelé, de hiába, az ütések jöttek utánam, csupa vörös hurka lett a lábam, mire elértem a padot, és bebújtam mögé, de ott már az arcom is megfájdult, mert dörzsölte a salétromos fal, túl szűk volt a fedezék. Sírtam, és könyörögtem, hogy ne üssön tovább. Papa akkor megállt.

Leeresztette a pálcát, valamit morgott, talán azt, hogy „hát ide jutottunk”, mintha magának mondaná, aztán rám ripakodott, hogy azonnal vigyem vissza a krétát.

Haragudtam, nemcsak a verés miatt, hanem mert vissza kellett vinnem, pedig ha én nem viszem el, elviszi más. Miért jobb az?

Amy, flickr.com

Futottam a boltig. A kirakat széléről belógattam a lábam, és amikor láttam, már nincs ott senki és semmi, óvatosan lehuppantam. Nagyot döndült a padló. Letettem a krétát a fal mellé, fordultam is, hogy ne legyek ott egy pillanattal se tovább, mint ameddig muszáj. A kirakaton keresztül kibújni mégsem mertem, féltem, hogy meglát valaki. A raktár felé indultam, annak az udvarra nyíló, hátsó bejáratán surrantam ki. Futottam hazáig, gyorsabban, mint először, még krétával az ingem alatt.

Papa sokáig nem beszélt velem. Később is csak keveset. A boltot többet nem hozta szóba. Egyébként később se nyitott ki.

legutóbb még itt voltak

Újra elkezdődött az iskola. Nem a tanító úr volt a katedrán, hanem egy másik, fiatalabb. Hoffer Andris, Reiter Dávid meg Rausch Tomi

is hiányzott, és hiába bizonygattam az új tanítónak, hogy legutóbb még itt voltak, nem írta be, csak Kovács Andrist, akiről tudtuk, hogy elcsapta a hasát.

Tanítás után Papa az asztalomat csiszolta. Kértem tőle egy darab polírpapírt, hátha hamarabb végére jutunk a munkának. Meséltem neki az új tanítóról, aki azt se tudta, hány hiányzó van, de Papa mintha nem is hallotta volna, csendben dolgozott. Elmerülten simogatta az asztallapot, aztán felnézett, és azt mondta, kész van. Kicsit még látszik ugyan a folt, de ha lelakkozzuk, meglátom, szebb lesz, mint újkorában.

felső kép | MadisonElizabethx, flickr.com